

“Kleine Liebe

ist

Große Liebe”

VOORBEELD

Liefdesbrieven van Amp Smit en Gretchen Weese

1926-1929

(Brief 30; 25-05-1929)

(naar Utrecht)

Charlottenburg, den 25. Mai 1929

Nachmittags um ½ 6 Uhr.

Guten Tag mein liebes Kind,

Habe soeben Mittag gegessen und sitze im Augenblick auf dem Balkon um Dir zu schreiben. Mein liebes Kind heute morgen erhielt ich wieder einen Brief von Dir. Ach, Amp ich habe mich ja sehr zu Deinen Briefen gefreut.

Du weisst ja wie man auf eine Nachricht wartet. Nun möchte ich erst Deinen ersten Brief beantworten.

Ich habe mich sehr gefreut dass Du auf eurer Insel gewesen bist. Allerdings war ich auch ein wenig traurig, dass Du mir nicht geschrieben hast, was ihr da drausen angefangen habt.

Du schreibst darüber nie etwas ausführliches; und Ampie dass finde ich immer sehr traurig.

Dann wollte ich Dir noch erzählen, dass ich immer noch Briefe von Firmen bekomme. Tüchtig was?

Jetzt muss ich vom Balkon runter, denn es gibt gleich Gewitter. Es donnert und blitzt schon.

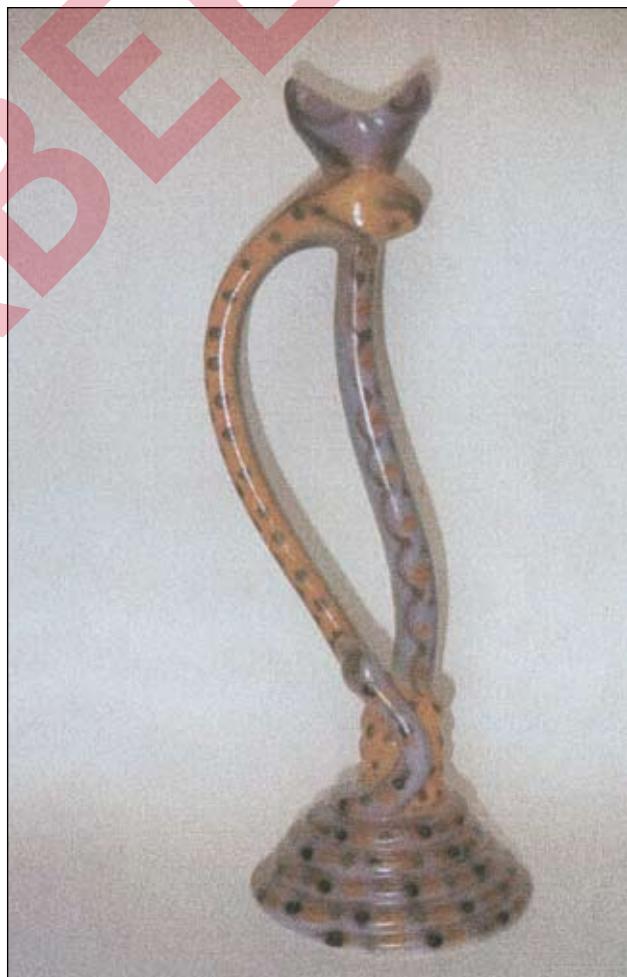
Lieber Amp eben war Grete Hopp ein Weilchen bei mir. Sie lässt Dich vielmals grüssen.

Sie lässt sich jetzt den Bubenkopf wachsen. Ich trage seit gestern einen Seitenscheitel.

Ja, Ampie auf diesem Hausboot sind wir schon gewesen und mit der Biene kann ich mich auch noch ganz genau entsinnen. Schön Amp dass Du es so behalten hast.

Ich habe mir ja schon immer gedacht, dass die Sache mit dem Daalderop nicht klappen wird. Du kannst Du wohl denken Amp und mit mir fühlen, dass ich doch ein wenig enttäuscht bin dass Du dauernd und immer wieder Deine Pläne ändern tuhst. Wenn ich nur wüsste Amp ob Du wenigstens vorläufig in Gouda bei der Firma bleiben würdest, dann wäre ich schon zufrieden Amp, dann werde ich Dich verstehen mein Kind und will Dich auch verstehen. Wissen denn Deine Eltern schon Amp dass Du die Stellung angenommen hast? Was sagen sie denn dazu Amp?

Ja Ampie dann würde ich es doch praktischer finden, wenn wir ruhig bei unserem 27. Juli bleiben. Denn Du wolltest doch erst eine Wohnung mieten und wolltest erst einrichten. Amp darüber schreibst Du auch gar nichts mehr. Ich bin sehr traurig darüber. Ich weiss ja gar nicht wie weit Gouda von Utrecht entfernt ist, um Dir zu schreiben ob es praktischer ist, dass wir in Gouda oder in Utrecht Wohnung nehmen. Mir ist alles recht. Schreibe mir bitte doch ein wenig ausführlicher darüber Ampie. Ich soll viel darüber schreiben Ampie, wo Du mir doch eigentlich fast garnichts darüber geschrieben hast? Ich hoffe dass Du im nächsten Brief etwas mehr

Den Kerzenhalter; deze slangenzaarskandelaar is inmiddels een zeer geliefd object voor verzamelaars van keramiek over de hele wereld.

H o o f d s t u k III

Amp aan Gretchen - 1928

(Brief 1; 23-11-1928)

Am 23 Nov. 1928

Den dritter Brief

Mein liebes Gretchen

Ja mein Kindschen diese Brief ist ein zufiel.

Mein dekoration ist bald fertig. Er ist ganz gut gelungen du sollst ihm mit Weihnachten wohl sehen. Ich nehme ihm mit um verschiedene Leute vorzulegen. Gretchen es ist zwei Meter hoch und eins breit denn lasse ich ein Rahm zum machen (mahonie).

Denn Gretchen möchte ich dich furchtbar gerne erzählen was ich dich nicht schreiben kan.

Ich möchte bei dir sein und alles von innen heraus schmeizen. Dich alles sagen und du wirdest alles verstehen können. Aber leider dauert es noch ein ganze Zeit noch ein ganze Monat.

III

Mein Gretchen

Habe diese Brief noch nicht weggeschickt ich möchte nähmlich das du ihn am Sonntag bekommen sollst. Am Sonntag bleibst du vielleicht zu hause. Du bist jetzt bei Herr direktor Lehman?

Bestelle ihm doch ein schöne gruß von mir. Schreibst du heute abend? Morgen gehe ich zum Zahnarzt ein Zahn drin setzen lassen und ein plombieren lassen.

Bestelle auch grüsse an Herr Oberheit und Herr Becker.

Es ist hier furchtbar Wetter.

Dit hat mich gebeten dich zu sagen das du endlich mal ein Brief schreiben sollst. Schicke bitte Lena und tante Ko ein Karte.

A.Bergmans Burg. Meineslaan 31a

G.v.Vliet Zwaanhals 328b

Lena hast dich sehr gerne auch tante Ko hast Dich lieb.

Gute Nacht

Amp

II

Als wir verheiratet sind bist du denn wirklich zufrieden mit das wenige was ich dich anbieten

kann ob Gretchen sollen wir noch länger warten ob Gretchen wollst du mithelfen in die beginne, aber da können wir mit Weihnachten ruhig über sprechen nicht wahr.

Gretchen du wollst doch auch das ich das wir ein gut angenehm Leben haben sollen wenn wir verheiratet sind. Habe so sehr fiel überlegt das ich ganz bestimmt mit dich reden müss.

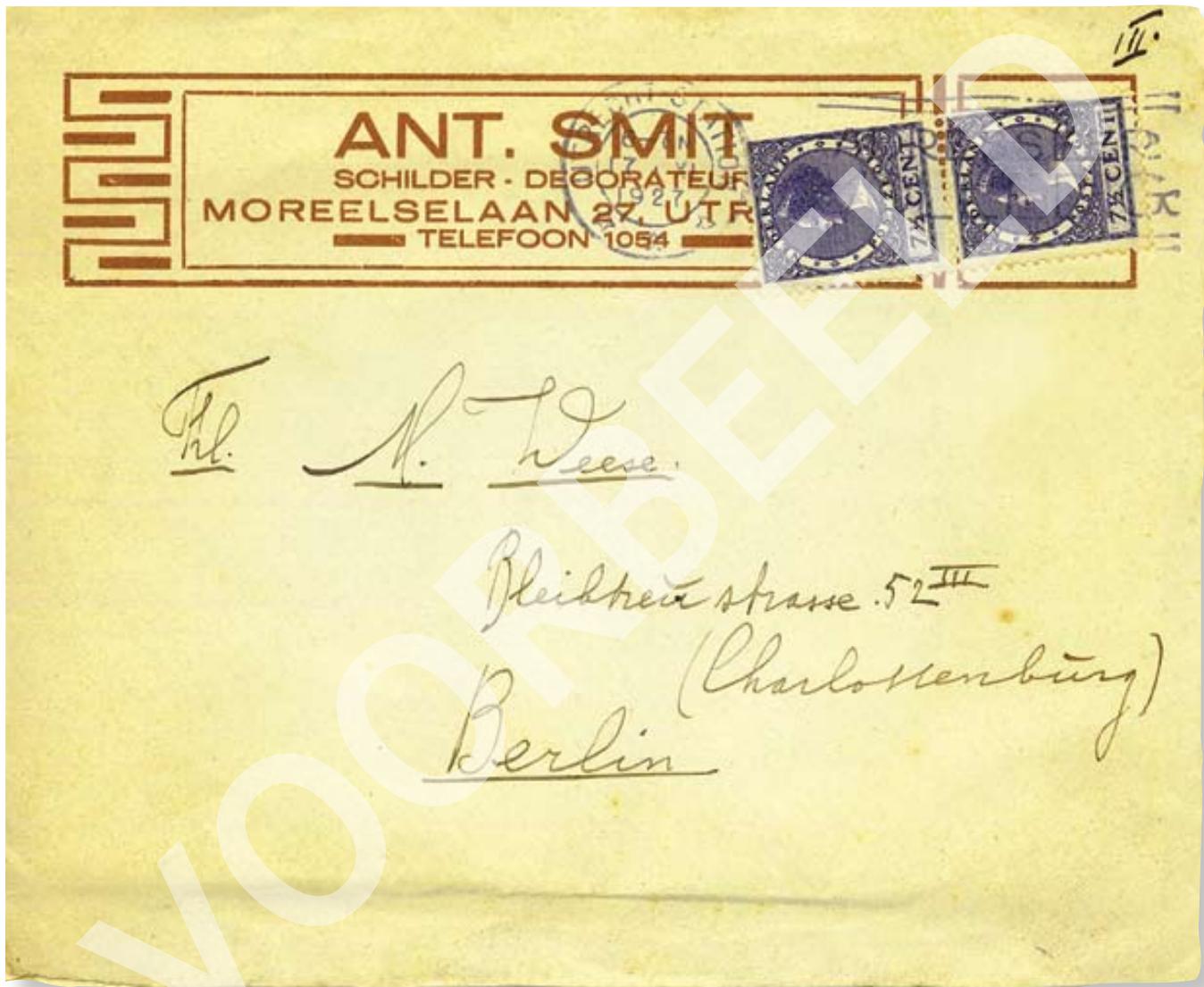
Wir sollen bestimmt wohl glücklich werden nicht Gretchen.

Schreibe bitte schnell zurück. Verlebe den Sonntag angenehm
Deine Amp
(habe dich so sehr lieb)

Wandbord, prachtig gedecoreerd door Amp;
Gouds museum te Gouda (1929).

ANT. SMIT
SCHILDER - DECORATEUR
MOREELSELAAN 27, UTRECHT - TELEFOON 1054

UTRECHT, 19. Jan. 1927
Woensdag - 13 ure.

Beste Ampe -

Lezen maar. Ik heb met genoegen dat je het goed snapt en dat is niet. Uitstekend ook goed gaan - laat dat zo blijven - Wees echter voorzichtig met opslag vragen - slachtpijp my in los; Scullen bijt niet verstandig - op onterechtheid. Waacht nog wat - niet vragen - Je kunt er nu helle hoeren al is het niet vooral. Fijgels. Komt bij ons eruit te praten - of je nog meer gevoelenvrees had want hij kan komen dan zoudens je kunnen daar meekieien, want er was daar. noch genoeg -
Zeg meneer nou praktisch, dat niet gehad moet nog alleroal gezegd. Geveld worden alleroal vogels in de lucet. en je weet hoe ik niet al die beloften van mede hier ging - dat zal daar nog wel liggen. als heel niet in je hoofd. of je moet rechters. hebben. een gebied te kregen en wrechje - zou jedaan alentens dat verlaat achter el haas. noch had -
Nog enmer. niet, had dus voorlopig nog dadelke heren schudden niet in je hoofd.
Bertus is nog niet geweest. zal eerder deze week nog heel komen - Tal hem dan je briefje geven - Verleden week stalen gemaakt. met Vives. voor. Kras te A'dam - Sausweel of over. goed bruis en over. afgegrond niet met persoonsoort-

Gretchen met Lena in R'dam juni 1928

leert hard en Toon naar zijn betrekking.
Je moet ook eens wat schrijven en stuurt tante
Koo eens een kaart. Het adres is Zwaanhals 328b
dat vindt ze aardig.
Hoe gaat het met je radio hoor je Hilversum
dikwijs. Heerlijk lijkt het me toe dan weer
Hollandsch te horen. Houdt je eigen taal in eer.
Nou jongen, broeder in Berlijn hoor ik ook eens
wat van je, zeg je duitsche vrienden en
vriendinnen gedag
Je liefhebbende zuster Lena
ook de groeten van Toon en Ton
(Morgen 4 Februarie is Theo 16 jaar)

*01-05-1927, Utrecht, brief van Dicky,
Dit, de jongste zus van Amp.*

Lieve Amp.
Jongen hartelijk gefeliciteerd hoor en dat je een
plezierige dag met Gretchen en haar familie zult
hebben.

Gisteren was prinses Juliana jarig en hing de hele stad vol met vlaggen van rood, wit en blauw en oranje en waren er oranje optochten.

Vandaag 1 Mei hangen de oranje vlaggen ver mengd met vurige rode vlaggen en zijn er rode optochten.

Vanmiddag gaan we met de familie van As met de auto uit. Onze radio heeft een heelen tijd niet gegaan maar nu is Bertus van Wijk geweest en nu gaat hij zoo goed dat hooren en zien je vergaat. Ik zal Gretchen ook een briefje schrijven, maar je weet dat gaat lastig in 't Duitsch dus doe jij maar de groeten aan haar en haar familie van ons.

Jenny Betke je weet wel dat kind van de Ster, en die bij meneer de Jonge op het laboratorium is, die is verloofd nog niet officieel maar toch bijna. Met een architect, ook iemand van de Ster en als ze getrouwdd zijn dan gaan ze naar Californië dan zitten ze midden in de Beweging (*van de Orde van de Ster in het Oosten van Krishnamurti*).

Wat jammer Amp dat we je nu niet bij ons

Gretchen en Dicky 13 juni 1928

Geest is de oerstof

geboren uit Het

ik weet niet waar oorsprong

Het is als doelloos

Het is altijd durend

Het is rust en ewig aktief

Het is vanzelf en niet hoog of laag

Het is aldoor dringend

Het is als bodemloos

Het is ledig en toch vuld Het het Heelal

vereenigt zijn met Het is zijn zonder
neigingen

is de toestand van den Hemel is rust

Allen keeren terug

inricht is verlieren

dit is de grote poort

N a w o o r d

Ik hoop dat je hebt genoten van deze briefwisseling, maar ik kan me voorstellen, dat je benieuwd bent hoe het verder met hen is gegaan.

Zij zijn na een gelukkig huwelijk samen oud geworden.

Hun leven was natuurlijk niet alleen rozengeur en maneschijn en voor hen was het dieptepunt waarschijnlijk in de oorlogsjaren.

Gretchen was als Duitse vrouw weliswaar geheel geaccepteerd in de van Walbeeckstraat in Amsterdam, maar zij had erg veel verdriet over het overlijden van haar vader en moeder en broer Paul in de oorlog.

Gretchen is toen veel in Duitsland geweest met hun twee kinderen om haar familie te bezoeken en dit was voor hun huwelijk een zware tijd. Maar na de oorlog, toen de wederopbouw begon, is ook hun liefde weer opgeblousd en bekroond met de komst van hun derde kind, dat geboren is op 6 mei 1948, tevens de verjaardag van Amp en hun verlovingsdag!

Gretchen heeft gedurende haar hele leven deze liefdesbrieven zorgvuldig bewaard en zelfs toen zij naar een bejaardenhuis ging en Amp al overleden was, heeft zij ze meegenomen in een grote schoenendoos. Iedereen wist er van en toen zij ook overleden was, werden de brieven verdeeld onder haar kinderen.

Om dit prachtige verhaal en deze schat aan informatie voor het nageslacht te bewaren, heb ik de brieven verzameld en te boek gesteld.

Mijn dank gaat uit naar iedereen, die geholpen heeft bij het tot stand komen van dit Brievenboek, dat jarenlang voor mij een feest was om aan te werken.

Dit wandbord is door Amp gedecoreerd in 1930 en is onlangs in bezit gekomen van zijn kleinzoon Tijmen Smit.

Het boek.

De liefdesbrieven (175 stuks) tussen Amp en zijn aanstaande vrouw Gretchen Weese gedurende zijn Berlijnse periode (1926-1929), zijn onlangs door een familielid gebundeld tot een mooi en inspirerend Brievenboek. Daarin zijn tevens een dertigtal brieven van Amp's vader aan zijn zoon opgenomen met interessante feiten uit die periode en over Amp's werkzaamheden. Zijn vader was o.a. werkzaam als ontwerper en decorateur bij de Gruijter in diverse steden in Nederland en Amp kreeg vaak opdrachten via zijn vader.

Het Brievenboek is getiteld "Kleine Liebe ist grosse Liebe" en bevat veel zwart-wit en kleurenfoto's van zijn familie en van veel werk van Amp uit de late twintiger jaren.

Het Brievenboek is iets groter dan A4-formaat en telt bijna 200 pagina's en kost slechts € 50,-.

Intekenen.

Op het Brievenboek kan worden ingetekend door een email met uw naam en adres te sturen aan brievenboek@ampsmit.nl en door 50 Euro te storten op ING rek. 4278965 t.n.v. Stichting Amp Smit te Amsterdam. U krijgt dan spoedig bericht over de verzending.